

ЪРУИН ШОУ

ХЛЯБ ПО ВОДИТЕ

Откровена история за цената на съгнатите мечти

Bread Upon the Waters
Copyright © 1981 by Irwin Shaw
All rights reserved.

© Людмила Евтимова, превод
© Димитър Стоянов – Димò, худ. оформление на корицата
© Издателство ЕРА, София, 2013
ISBN 978-954-389-246-4

ЪРУИН ШОУ

ХЛЯБ ПО ВОДИТЕ

ЕРА

*Пуцай хляба си по водите,
защото след много дни пак ще го намериш.*

Книга на Екlesiаста, 11:1

Първа част

1

*Намираше се в чуждо легло. Долавяше шепот. Обгръща-
ше го белота. Наоколо апаратура. Шумът от далечния при-
бой. Или може би плискащите се вълни на собствената му
кръв, пулсираща между вътрешни стени. Носеше се нанякъ-
де. Трудно му беше да отвори очи, клепачите му бяха нате-
жали. Един човек вървеше под пролетното слънце. Имаше
чувството, че го познава отнякъде. Накрая разбра, че това
е самият той...*

Облечен в провиснали дрехи, Алън Странд навлезе в ароматната зелена тишина на Сентръл Парк, а грохотът на Пето Авеню заглъхваше зад гърба му. Вървеше бавно, както обикновено в края на седмицата. Отиваше ли на работа, на-право препускаше, на високата му слаба фигура бе кацнала тясна продълговата глава, а носът му, по наследство остър като бушприт, бе наклонен в посока на някакъв недоловим, усещан единствено от него океански вятър. Правата му сто-маненосива коса подскачаше при скокливата му походка – Странд приличаше на корабче при морско вълнение. Веднъж дъщеря му Елинор го среща случайно на улицата и му каза, че едва ли не очаквала да съзре как около него се къдрят въл-ни, докато се носел сред потоците от градско движение.

Радваше се, че тази вечер ще види Елинор. Тя имаше проникателен поглед и остър език и забележките ѝ невина-ги бяха добронамерени, но блясъкът на оръжията, които из-важдаше на масата по време на семейната вечеря, го караше, както се разхожда по алеята с пейките, да очаква с нетърпе-

ние това събитие, което иначе щеше да бъде само задължителен седмичен ритуал.

Сутринта беше мрачна и ветровита и той си помисли, че няма да е зле следобед да се качи на автобуса и да отиде в Музея на модерното изкуство, за който имаше карта – едно от малкото удоволствия, които си позволяваше, и да гледа някой филм преди вечеря. Днес даваха „Форт Апачи“. Чудесен преразказ на наивния и героичен американски мит, противостоеща срещу всякакво съмнение. Беше го гледал вече няколко пъти, но пак му се щеше да го гледа – като дете, което иска да слуша една и съща приказка всяка вечер преди лягане. Но до обяд вятърът утихна, небето се проясни и той реши да се откаже от филма и да осъществи любимата си разходка – да повърви няколко километра от училището, в което преподаваше, на запад към къщи.

Този петък беше топло като през лятото, дар на месец май, тревата ухаеше като на село, а листата на дърветата трептяха прозирни под блясъка на късното следобедно слънце. Той не бързаше, спря и се засмя на един пудел, който гонеше храбро някакъв гълъб, погледа как момчета играят софтбоул, полюбува се на симпатичното момче и неговата хубава приятелка, които се усмихваха мечтателно и заговорнически, докато се приближаваха по алеята с пламнали лица, без въобще да го забелязват.

Похотта на май, помисли си той. Слава на бога за пролетта и петъка. Не беше ревностен християнин, но следобедът предизвикваше чувство на благодарност и надежда в душата му.

Не го чакаше работа. Беше проверил контролните през седмицата и резултатите от „Гражданската война“, а и „Апо-матокс“* и „Реконструкцията“** бе оставил в бюрото си. Два дни щеше да бъде свободен от отговорността си за децата, които учеше, изпитваше и оценяваше, в момента някои от

* Селище в щата Вирджиния, където генерал Лий се предава на генерал Грант, с което се слага край на гражданската война в САЩ. – Б. пр.

** Периодът на преустройство в Южните щати след Гражданската война. – Б. пр.

тях викаха по игрищата или се натискаха с момичета по таваните, други пък, скрити по коридорите, пушеха марихуана или пълнеха спринцовки с хероин, купен, както се говореше, от дебелака с бейзболната шапка, който редовно се настаняваше на един ъгъл близо до училището. Ръцете на Странд бяха свободни и той се наведе да вземе едно обло камъче, което поноси известно време; така се чувстваше свързан с някогашни ледници и изпитваше наслада от допира на гладката твърда повърхност, затоплена от слънцето през деня.

Днес вечерята щеше да закъснее, тъй като цялото семейство се събираше, и той се отклони от пътя си, за да мине покрай тенискортовете в парка, където знаеше, че играе помалката му дъщеря Каролайн. Тя бе запалена спортистка. Не се интересуваше от марихуана и от хероин, помисли си самодоволно Странд, изпълнен с великодушно съжаление към родителите, които имаха подобни проблеми. Празничното време предразполагаше към великодушие и самодоволство.

Отдалеч позна Каролайн. Тя гонеше топката с решителни подскоци и по момчешки прокарваше пръсти през късата си руса коса.

Младежът, с когото Каролайн играеше, изглеждаше хилав до нея, тъй като тя, макар и слаба, бе височка за възрастта си, имаше оформен бюст и широки рамене, дълги, стройни крака, които представляваха възхитителна гледка под късите шорти за тенис и, както забеляза Странд, бяха оценени по достойнство от минаващите мъже.

Нито марихуана, нито хероин, мислеше си Странд, ами секс? В днешно време едно момиче на седемнайсет години... Поклати глава. Какво правеше той, когато беше на седемнайсет – или дори по-рано, – и на колко бяха момичетата, с които го правеше? По-добре да не си спомня. Все едно, сексът бе грижа на майка ѝ и той бе уверен, че тя следеше както трябва за това, ако подобно нещо изобщо беше възможно. Той от своя страна бе направил необходимото със сина си и по-късно престана да забелязва у момчето каквито и да било признаци на отвращение или страх, или на прекалено прехласване по този въпрос.

Младежът от другата страна на корта изглеждаше хилав и недохранен, но удряше здраво топката и ударите на двамата бяха еднакво силни и резки. Странд изчака Каролайн да отбие един силен удар и извика: „Браво!“ Тя се обърна и му махна с ракетата, приближи се към оградата, зад която той стоеше, и му прати въздушна целувка. Лицето ѝ бе зачервено, косата – мокра от пот, но Странд си помисли, че изглежда чудесно, макар чертите на лицето ѝ да се бяха изопнали от играта, от което носят ѝ, за жалост умалено копие на неговия, изпъкваше повече, отколкото когато закръгленото ѝ лице беше спокойно.

– Здравей, татко – рече Каролайн. – Стиви направо ме съсипва. Ей, Стиви – извика тя, – ела да се запознаеш с баща ми.

– Не искам да ви прекъсвам играта – възрази Странд.

– Тъкмо ще си поема дъх – отвърна дъщеря им. – Добре ще ми дойде.

Стиви се приближи до оградата, приглаждайки косата си.

– Приятно ми е да се запознаем, сър – учтиво изрече. – Каролайн ми каза, че вие сте първият ѝ учител по тенис.

– Тя започна да ме побеждава, когато стана на девет години. Сега само гледам – отвърна Алън.

– И мен ме бие – добави Стиви с тъжна усмивка.

– Само когато те е налегнала депресия – обясни Каролайн.

– Бих искал да не говориш такива неща, Каролайн – обиди се той. – Понякога просто ми е трудно да се съсредоточа. Това не е депресия.

– Е, ти пък – каза тя и приятелски побутна момчето по рамото. – Нямах предвид нищо лошо. Далеч съм от мисълта, че си отиваш вкъщи и реवेश, докато заспиш, когато загубиш някой сет например. Само се пошегувах.

– Просто не искам хората да си създават погрешна представа за мен – упорстваше момчето.

– Не се засягай чак толкова. Или поне не сега – рече Каролайн. – Обикновено не е такъв, татко. Просто не обича да го гледат, когато играе.

– Разбирам го – отвърна дипломатично баща ѝ. – Аз все още щях да играя тенис, ако можех да измисля някакъв начин да го правя на тъмно. Е, вече ще вървя.

– Много ми беше приятно, че се запознах с вас, сър – каза младежът и се върна от другата страна на мрежата, като приглади косата си.

– Не му се сърди, татко – рече Каролайн, – имал е кошмарно детство.

– Не изглежда да му се е отразило на играта – забеляза той.
– А как се е отразило твоето кошмарно детство на играта ти?

– О, татко – закани му се с ракетата си момичето, – не се шегувай!

– Ще се видим въщи. Не се бави много.

Той изгледа отиграването на още две топки, като се възхищаваше на бързината на двамата младежи, чиито ракети, проблесвайки, разсичаха въздуха. Дори когато беше на тяхната възраст, не бе толкова бърз. „Бързо четях – помисли си той, поел обратно към къщи. – Но бавно тичах. Всеки със своите способности.“ Това вече не беше важно. Беше си създал заместител на скоростта.

Портиерът на сградата, Александър, стоеше облегнат на стената от едната страна на остъклената входна врата и намръщено пушеше пура. Той беше светлокож мъж на неопределена възраст с калпак от късо подстригана побеляла коса и не бе от хората, които лесно се усмихват. Като се има предвид, че кварталът почти граничеше с порядъчността – Кълъмбъс Авеню* се простираше в другия край на улицата, а воят на полицейските сирени беше често повтаряща се мелодия, – човек можеше да разбере защо портиерът толкова рядко се усмихва.

– Добър вечер, Александър – поздрави Странд.

– Добър вечер, господин Странд. – Александър не извади пурата от устата си. Той беше един от последните мъже в Ню Йорк, които още носеха военни куртки от Втората световна война, сякаш за него войната току-що бе навлязла в друга фаза.

– Днес времето беше хубаво, нали? – Странд харесваше този човек и оценяваше усилията му да поддържа в що-годе

* Център на кина, ресторанти и нощни заведения в Ню Йорк. – Б. пр.

приличен вид старата жилищна сграда, строена през 1910 година.

– Не беше лошо – съгласи се неохотно Александър. – Би трябвало след тая кучешка зима. Но няма да се задържи дълго. Казаха, че утре ще вали. – Човекът не можеше да се похвали нито с голям оптимизъм, нито със сърдечност. – Жена ви си е вкъщи. И синът ви. – Той много държеше да знае кой влиза и кой излиза от неговия блок. Обичаше всяко влизане и излизане да бъде редовно регистрирано. Това намаляваше неприятните изненади.

– Благодаря – рече Странд.

За Великден беше дал на портиера двацет и пет долара и бутилка скъпо уиски. Жена му се възпротиви срещу този подарък, но Странд ѝ каза: „Заслужава си го. Той е като страж, който ни пази от хаоса.“ Александър му благодари, но отношението му видимо не се промени.

Когато отвори вратата на апартамента, Странд чу пианото във всекидневната, както и тихото жално скимтене на електрическа китара. От кухнята се носеше апетитна миризма на готвено. Приятно ти става да влезеш в уютния си дом. В момента жена му Лесли преподаваше урок по музика. Тя бе постъпила в „Джулиардс“ с намерението да стане концертираща пианистка и макар че не свиреше лошо, не беше достатъчно добра за това. Сега уроците ѝ по пиано и часовете по музика, които водеше три пъти седмично в частното подготвително училище, намиращо се недалеч от тях, доста подпомагаха семейния бюджет, а освен това осигуряваха безплатно образование на Каролайн. Без помощта на Лесли при постоянното увеличаване на наемите те никога нямаше да могат да запазят старото си жилище с огромни едновременно стаи и високи тавани. Долавяше колебливия ритъм на китарата, деликатно заглушен от затворените врати – свиреше синът му Джими, който бе наследил майчиния си талант, ала не и вкуса ѝ по отношение на предпочитаните композитори.

Странд не ги прекъсна, а влезе в трапезарията, където китарата не се чуваше. Най-напред долови свиренето на ученика, а после на Лесли, лесно различни един от друг –

повтаряха някакъв пасаж, в който разпозна Шопенов етюд. Така разбра и кой е ученикът – един телевизионен сценарист. Неговият психоаналитик му бил казал, че свиренето на пиано щяло да го разтовари от напрежението. „Той може и да се разтовари – помисли си Странд, докато го слушаше, – но Шопен няма да му се даде лесно.“

Учениците на Лесли бяха най-различни – сред тях имаше и един полицаи с добър слух и груби пръсти, който свиреше през цялото си свободно време, някакво момиче на тринайсет години, смятано от родителите си за гениално, но Лесли не споделяше тяхното мнение, един адвокат, който казваше, че предпочитал да свири на пиано в някоя кръчма, вместо да се явява в съда, и няколко учители по музика, които се нуждаеха от помощ при подготовка на уроците си. На Лесли ѝ беше интересно и приятно да се занимава с тях.

Странд обичаше музиката и когато можеше да си го позволи, водеше жена си на опера и сега, макар от време на време да се сепваше от някои звуци, които долитаха от всекидневната и от стаята на сина му, му беше приятно, че домът им постоянно е изпълнен с музика. В голямата спалня имаше бюро и когато работеше къщи, можеше да чете и да пише на спокойствие.

Странд си тананикаше тихо мелодията, която жена му изучаваше с нервния телевизионен сценарист. Той седна на кръглата, разнебитена дъбова маса в трапезарията, чиито стени бяха украсени с пейзажите, нарисувани от жена му в свободното ѝ време, и погледна броя на „Ню Йорк Таймс“, оставен за него. Съдба, помисли си, като се пресегна да си вземе ябълка от фруктиерата, сложена в средата на масата. Докато ядеше, прегледа заглавията във вестника, който Лесли винаги му оставяше, защото той никога не успяваше да го прочете сутринта. Беше изял половината ябълка, когато пианото заглъхна и плъзгащите се врати между всекидневната и трапезарията внезапно се отвориха. Той стана, когато влезе жена му Лесли, последвана от телевизионния сценарист.

– О, ти си се прибрал! – възкликна Лесли и го целуна по бузата. – Не съм чула кога си влязъл.

– Наслаждавах се на концерта – отвърна той.

Жена му съблазнително ухаеше на чисто. Дългата ѝ руса коса, вдигната нагоре, се бе разпиляла, тъй като тя имаше навик да кима енергично, когато свиреше. „Колко е приятно да се прибираш вкъщи при такава жена“ – помисли си той.

Тя беше негова ученичка последната година в училище и още първия ден, когато я видя, седнала скромно най-отпред в класната стая, реши, че това е момичето, за което ще се ожени. Тогава училищата в Ню Йорк се различаваха от сегашните. Момичетата носеха рокли и решеха косите си, и не им се струваше нелепо да изглеждат скромни. Той я изчака да завърши, записа си внимателно адреса ѝ, отиде на гости у тях и за ужас на нейните родители, които смятаха, че човек, избрал да преподава в държавно училище, за цял живот се е обрекъл на провал, се ожени за нея още след първата ѝ година в „Джулиардс“. Когато се роди Елинон, родителите ѝ промениха мнението си за него, но не изцяло. Все едно, сега те живееха в Палм Спрингс и той не четеше писмата им до Лесли.

– Надявам се, че шумът не ви пречеше – каза телевизионният сценарист.

– О, никак – отвърна Странд. – Трябва да ви призная, господин Кроуел, че добре се справяте.

– Сигурно сте слушали, когато свиреше жена ви – рече мрачно Кроуел. Не се забелязваше да се е разтоварил особено от напрежението през миналия петък.

Странд се засмя:

– Мога да ви различа, господин Кроуел.

– Не се и съмнявам.

– Ние с господин Кроуел ще изпием по един чай, Алън – рече Лесли. – Ще ни правиш ли компания?

– С удоволствие.

– Ей-сега ще стане, чайникът е сложен.

Когато тя влезаше в кухнята, Странд се полюбува на елегантната ѝ фигура, на извивката на врата ѝ, на синята пола и бялата ученическа блуза, с които беше облечена, на стройните ѝ крака и на леката прилика с хубавата им най-голяма дъщеря.

– Чудесна жена – обади се сценаристът. – Търпелива като ангел.

– Женен ли сте, господин Кроуел?

– Бях, и то два пъти – отвърна печално той. – И се каня да го сторя за трети път. Затынал съм до гуша от тия издръжки. – Имаше топчесто, измъчено лице, което приличаше на картоф. Лесли беше казала на Странд, че пишел анекдоти за битови комедии. По лицето на Кроуел можеше да се съди, че професията му е мъчителна. Той плащаше по двайсет долара два пъти седмично за половинчасовите си уроци по музика, така че сигурно бе щедро възнаграден за мъченията си, особено като се има предвид фактът, че пет пъти седмично посещаваше и психоаналитик. Ето в какво се заключава модерната американска икономика, помисли си Странд. Анекдотчетата, кушетки и издръжки.

– Някой ден – казваше му Кроуел – трябва да отидем да пийнем, за да ме посъветвате как може човек да запази семейството си в днешно време.

– Нямам ни най-малка представа – отвърна безгрижно той. – Късмет. Мързел. Консервативна антипатия към промените.

– Да – рече невярващо сценаристът, като дърпаше топчестите си пръсти. Погледна към вестника, разгърнат на масата. – Още ли имате нерви да четете вестници? – попита.

– Порок – отвърна Странд.

– Мен направо ме отчайват.

– Седнете, седнете – каза Лесли, щом влезе от кухнята, и донесе чаените прибори и чиния курабийки на един поднос.

Тя наля чая с уверена ръка и гостоприемно усмихната, подаде курабиите. Кроуел тъжно поклати глава:

– На диета съм. Холестерин, кръвно. Обичайните неща.

Странд си взе цяла шепа. Почти не пиеше и никога не беше пушил, но обичаше сладко. От двайсетгодишна възраст не бе наддал и половин килограм и забеляза как Кроуел гледа свъсено купчинката курабии в чинийката му. Гостът предпочиташе чая с мляко, но когато попита Лесли дали млякото е обезмаслено и тя му отговори отрицателно, той го изпи както беше, без мляко и без захар.

Лесли се поинтересува като домакиня дали Кроуел няма да иска да остави Шопен за известно време и да опита малко Моцарт, но той не се съгласи – Моцарт бил прекалено самоуверен за неговия вкус.

– Свършил е трагично – напомни му тя. – И то много млад.

– Трагично или не – отвърна той, – но винаги е знаел как-во прави. Шопен е бил поне меланхоличен.

Тя въздъхна и рече:

– Както кажете, господин Кроуел. Следващия вторник ще преминем към валса в ми бемол мажор.

– В главата си – обясни Кроуел – го чувам как точно трябва да звучи. Но никога не се получава така.

– Малко повече упражнения – додаде тактично Лесли. Тя имаше нежен мелодичен глас, като тих миньорен акорд от пианото – и ще се получи.

– Сериозно ли говорите, госпожо Странд? – попита с укор той.

Тя се поколеба.

– Не – каза и се засмя.

Странд също се засмя, дъвчейки една курабийка, и накрая и Кроуел се засмя.

Когато той си отиде, Странд помогна на Лесли да отнесе чиниите в кухнята. Докато тя си връзваше престилката, той я прегърна отзад и я целуна по врата.

– Знаеш ли какво ми се прави сега? – попита.

– Шшт! Джими си е вкъщи, а той никога не чука на вратата.

– Не съм казал, че непременно ще го направя. Само че ми се иска.

– Сигурно има някаква причина, за да смяташ, че трябва да ми се усмихваш днес – рече Лесли и се усмихна. – Или пък си прекарал следобеда особено приятно.

– Направих хубава разходка в парка. Всичко се пълни със сок. Видях Каролайн да играе тенис.

– Ах, това момиче – възкликна Лесли, – краката ѝ ще станат като на шангист.

– Засега няма такава опасност.

– С кого играеше Каролайн? – Жена му бъркаше в един тиган соса.

– Не го познавам – отвърна той. – Добре играе. Но доколкото видях – мм, – беше прекалено изтънчен за моя вкус.

– Надявам се, че не си го изгледал с твоя старомоден заплашителен поглед.

– За какво говориш? – възмути се Странд, макар да знаеше много добре какво имаше предвид жена му.

След повече от двайсет и три години брак мненията им все още се различаваха по отношение на правилата за добро държане, особено за младите. Тя имаше непоколебими либерални разбирания и казваше на мъжа си – понякога това я забавляваше, а друг път не. Макар между тях да има само седем години разлика, всъщност ги делиха цели три поколения.

– Знаеш за какво говоря – отвърна Лесли. – Нали съм виждала как сразяваше само с един поглед някои от горките приятели на Елинор, когато момчетата започнаха да я наобикалят. Превръщаше ги в сталагмити, преди да са успели да си отворят устата.

– Трябва да са ми благодарни – отговори Странд, на когото незначителният спор доставяше удоволствие. – Аз ги подготвих за по-късните им изпитания в живота. Спомняш ли си пък какъв беше климатът у вас, когато се появих за първи път?

Лесли се засмя:

– Полярен. Едно от нещата, за които ти се възхищавах, бе, че ти сякаш изобщо не го забелязваше. Но тогава беше вече мъж.

– Баща ти ми помогна да стана такъв.

– Е, тогава добре си е свършил работата.

– Благодаря ти, скъпа. – Той се поклони иронично.

– Както и да е, щом Каролайн иска да играе тенис с някого, който може да ѝ бъде добър партньор, какво значение има какъв е, когато не е на корта? Мисля, че го познавам. Каролайн запозна ли те?

– Казва се Стиви. Не сметна за нужно да спомене презимето му.

– Стиви. Точно така. Идвал е тук един-два пъти следобед. Много мило момче.

Странд въздъхна.

– Ако трябваше да воюваш с децата, с които съм по пет дни в седмицата, може би щеше да промениш малко отношението си към невинните младежи.

– Трябва да поискаш да те преместят в някое по-цивилизовано училище. Хиляди пъти съм ти го казвала.

– Кажи го в Министерството на просветата – отвърна Алън и си взе още една курабийка. – За тях няма цивилизовани училища. Както и да е, това предизвикателство ми допада. Всеки може да преподава история в „Сейнт Пол“ или в „Ексетър“. – Не беше съвсем сигурен дали е прав, но думите му звучаха убедително.

– Ти позволяваш на всички да злоупотребяват с теб – подметна Лесли, като бъркаше бързо соса.

Той отново въздъхна. Този разговор се водеше отдавна между тях.

– Бас държа – каза, – че жената на уелингтънския херцог също е смятала, че той позволява на всички да злоупотребяват с него.

Жена му се засмя:

– Когато започнеш да ми даваш примери с исторически личности, знам, че съм загубила спора. Махай се от кухнята ми. Трябва да се съсредоточа върху вечерята.

– Мирише божествено. Какво ще ядем?

– Пица с кълцано телешко. А сега ме остави. Трябва да мисля по италиански.

Като излизаше през вратата, за да се върне обратно в трапезарията, Странд добави:

– Поне трябва да направим така, че да накараме Джими да не отваря вратата, преди да почука. Особено в почивните дни.

– Той е твой син – отвърна Лесли. – Накарай го де – и му махна да върви.

„Е – мислеше си той, като седна на масата и взе отново вестника, – едно поне е сигурно – има да си говорим за какво ли не.“

Той четеше, когато Джими се появи, бос, по джинси и с ватирана фланелка. Гъстата му черна и къдрава коса – генетически атавизъм в русото им семейство – беше късо подстригана. Носът обаче несъмнено беше на баща му.

– Здравсти, тате – рече момчето и се тръшна на един стол, – как се отнасят с теб?

– Още се държа – отговори Странд. Джими единствен от децата му го наричаше „тате“. – Нещо, което не мога да кажа за теб. Скоро поглеждал ли си се в огледалото?

– Не съм чак толкова суетен, тате.

– Изглеждаш много измършавял. Хората ще си помислят, че изобщо не те храним. Днес хапвал ли си нещо?

– Само преди няколко часа станах. Затова пък ще уважа вечерята на мама.

– По кое време се прибра тази сутрин?

Джими вдигна рамене.

– Какво значение има? Четири, пет. Кой ти гледа?

– Някой път, Джими – иронично рече Странд, – трябва да кажеш на стария какво толкова правиш до пет часа сутринта.

– Търся нов звук, тате – отвърна той. – Или свиря, или слушам музика.

– Доколкото знам, в „Карнеги Хол“ музиката спира много преди пет сутринта.

Момчето се засмя и се почеса под фланелката.

– „Карнеги Хол“ вече не е там, където беше тая година. Не си ли чул?

– Имаш морави кръгове под очите, които стигат почти до раменете ти.

– Момичетата много ги харесват – отвърна самодоволно синът. – Едно от тях ми каза, че така съм изглеждал като обладан от зъл гений. Не искаш ли да приличам на обладан от зъл гений?

– Не особено.

Джими извади смачкан пакет цигари от джоба на джинсите си и запали. Баща му го наблюдаваше с неодобрение как всмуква и издухва дима през ноздрите си. От цялото семейство само той пушеше.

– Джими, случвало ли ти се е да прочетеш какво пишат учените за връзката между пушенето и рака?

– А на теб случвало ли ти се е да прочетеш какво пишат учените за радиоактивното замърсяване?

Странд въздъхна за трети път, откакто се бе прибрал вкъщи.

– Добре – каза с примирение. – Не си малък, можеш да решаваеш сам.

Джими беше на осемнайсет години и изкарваше достатъчно пари от разни халтури, за които не даваше никакви обяснения, така че никога не му се налагаше да иска от баща му. Беше завършил гимназия преди година, и то не съвсем зле, и се бе присмял на предложението му да продължи в колеж.

– Кажи ми, Джими – рече Странд, – любопитно ми е какъв е този нов звук, за който непрекъснато говориш?

– Ако знаех, тате, нямаше да го търся.

– Ще ми кажеш ли, като го откриеш?

– Сарказмът тук нещо много взе да загрубява – подхвърли Джими, но без злоба. – Добре, ще ти кажа, ако изобщо някога го открия.

Странд стана.

– Ще си взема душ и ще се преоблека за вечеря. А ти?

– О, днес е петък – рече синът и се изправи. – Благодаря, че ми напомни. Не се безпокой, тате. – Той прегърна нежно баща си през раменете. – Ще се докарам. – Започна да души. – Виждам, че мама още е в италианския си период. Бих се навъртал тук дори само заради храната.

– Мога ли да ти предложа да се обръснеш през това време?

– Предложението е записано. – Стисна леко рамото на баща си. – Имам чудесна идея – защо не дойдеш с мен някоя вечер? Ще те представя като един от пионерите на нюорлинското буги-вуги. Момичетата веднага ще си паднат по теб.

Алън се засмя, стоплен от докосването му.

– Никога вече няма да те пуснат дори да припариш там.

– Виж какво – каза сериозно Джими, – искам да ти задам един въпрос. Ти поглеждаш ли се изобщо в огледалото?

– Понякога.

– Не ти ли идва наум понякога, че и ти самият не изглеждаш много добре? – Беше станал съвсем сериозен. – Имаш страшно уморен вид, тате.

– Чувствам се добре – отвърна той.

– Спестил съм някоя и друга пара – продължи Джими. – Какво ще кажеш да ви изпратя с мама за една-две седмици някъде на море, като свърши училището?

– Благодаря ти, Джими. Пази си парите, сигурно ще ти потрябват, – и то скоро. И без това обичам града през лятото.

– Добре – вдигна рамене Джими. – Както искаш. Но ако си промениш решението...

– Няма да го променя.

– Ти си един стар особняк. – Джими поклати глава, свали ръката си от раменете му и изгаси цигарата. – Твоя работа. А ако случайно откриеш новия звук, ела ми кажи. Вратата ми е винаги отворена за теб. – Запъти се към кухнята. – Трябва да видя откъде се носи тази божествена миризма.

Когато влезе в банята да вземе душ, Странд се погледна в огледалото. Синът му беше прав. Наистина изглеждаше уморен. Имаше торбички под очите, а и очите, и кожата на лицето му изглеждаха повехнали. Потисна изкушението да легне и да поспи. Ако Лесли дойде и го заvari в леглото, ще се разтревожи и ще го попита да не би да не е добре, понеже той никога не спеше следобед. Не искаше да чува, че се е преуморил и че трябва да отиде на лекар. Стоя дълго под душа и накрая се обля с леденостудена вода. Когато започна да се облича за вечеря, се почувства добре, нищо, че огледалото не показваше същото. „Петдесет години не са чак толкова много, че да се чувствам стар – рече си той, – макар и след едноседмичен труд.“

Когато се върна в трапезарията, Елинор слагаше масата.

– Здравей, мила – рече той и я целуна. – Как е?

– Издигам се като ракета в служебната йерархия – отвърна тя, нареждайки салфетките. – Шефът ми каза, че съм щяла да стана първата жена вицепрезидент на компанията през последните десет години. Като сме работели заедно, забелязал, че съм хубаво момиче. Как ти се струва това?

– Струва ми се, че те ухажва.

– Естествено – отвърна самодоволно тя. – Безуспешно. Мисля обаче, че ни делят доста години. По възходяща линия.

Тя работеше като програмист в един огромен концерн на Парк Авеню. Завърши първа по математика и се записа в курсовете по компютърна техника в колежа, беше схватлива и се държеше уверено и сериозно. Работеше в концерна едва от две години, но вече ѝ бяха поверили да изработва компютърни програми за всички видове предприятия и учреждения както в Ню Йорк, така и извън него. Увлечението, с което работеше, много приличаше на Леслиното отдаване на музиката. Елинор се бе опитвала да го обясни на баща си, който се опасяваше за съдбата на обикновените хора при все по-голямото компютъризиране и обезличаване на света: „То е все едно да създаваш ред от хаоса, като използваш докрай въображението и таланта си. Да речем, отиваш в някоя болница и какво откриваш: дублира се една и съща работа, допускат се грешки, губи се време, което може да струва нечий живот, поставят се добронамерени, но неправилни диагнози, които една машина може да поправи само за секунди, лекари се ровят в документация, вместо да лекуват болните – и изведнъж изграждаш една система, и с удоволствие виждаш как всичко си отива на мястото и потръгва, и ти знаеш, че това е твое дело. Същото е и в едно предприятие. По най-простия начин отърваваш от хилядите часове на скука бедните чиновници, затънали до гуша в работа. Противно на твоето убеждение, татко, това прави човечеството по-човечно, а не обратното.“

Странд се възхищаваше от нейното красноречие и от увлечението, с което работеше, но си оставаше на мнението, макар да се радваше, че тя не се задоволява да бъде само хубаво момиче. Когато се записа в колежа, Елинор работеше през лятото и даваше уроци през учебната година, за да се издържа, и сега живееше самостоятелно в малък апартамент в Ист Севънтийс. За него бе тъжен мигът, когато в деня на дипломирането си тя заяви, че повече не иска да живее в една стая с по-малката си сестра в техния апартамент. Нито

Странд, нито Лесли се възпротивиха, казаха си, че макар и особнячка, Елинор е разумно момиче и може да се грижи за себе си, пък и съвсем нормално е младите да искат да се справят сами. А и тя ги успокояваше: „Аз не отивам в Лапландия или в Перу. Ще бъда само отатък парка и когато изпадна в беда, такъв вик ще надам, че ще ме чуете чак от другия край на водохранилището.“ До този момент не беше викала. Когато започна работа и каза на баща си каква е заплатата ѝ, той я поздравя малко натъжен, тъй като, току-що излязла от колежа, тя изкарваше повече от него след двайсет и седем години стаж в системата на държавните училища.

– Това лято ще имам три седмици отпуск – съобщи Елинор и започна да отваря с тирбушон една от двете бутилки кианти върху бюфета, – две платен и една неплатен, и ми се иска да отида на някое ново място. Имаш ли някакви идеи, татко?

– Мм. – Той замислено задърпа ухото си. – Зависи. Сама ли ще ходиш?

Тапата изскочи и Елинор остави бутилката на масата. Тя се обърна и погледна изпитателно баща си.

– Не – отвърна рязко.

– Несъмнено с някой младеж.

– Несъмнено – усмихна се тя.

– Той какво иска да направите?

– Не е съвсем сигурен. Предлага да идем на някой гръцки остров, да си лежим на плажа и да плуваме.

– Не звучи никак лошо – забеляза Странд.

– Обещава, че на острова няма да има никакви компютри, нито дори пишеща машина. Казва, че ще се върна на работа с още по-голям ентузиазъм. – Тя оправи букетчето с цветя, което беше донесла, и го сложи в една ваза в средата на масата. – Той е ходил там преди... – усмихна се – с друга.

– Така ли ти каза? – попита баща ѝ, опитвайки се да не показва неодобрението си.

– Той всичко ми казва – отвърна тя. – Такъв си е.

– Различни времена. – Странд се помъчи да го изрече небрежно. – Различни във всяко отношение. По мое време...

– млъкна и се засмя – по мое време... не, нищо. А ти всичко ли му казваш?

– От всичко по малко – засмя се Елинон.

– Защо не го доведеш някоя вечер?

– Не си падал много по семействата. И без това не съм сигурна какво ще излезе между нас. Поне засега. Ще видим дали ще издържи триседмичния тест. Тогава може и да го покажа на другите елементи.

– Добре – рече той, – изпрати ми една картичка. Аз също не бих имал нищо против някой гръцки остров. И то не само за три седмици. Може би като се пенсионирам...

Дъщеря му се приближи до него, прегърна го и се взря в лицето му. Беше по-ниска и по-слаба от сестра си и бе наследила хубавия прав нос и дълбоките сини очи на майка си.

– Изглежда ужасно несправедливо, нали? – промълви тя. – Че аз мога да замина за три седмици само след две години работа, а ти...

Странд я потупа леко по гърба.

– Не страдаме от това. Предпочитаме да си имаме семейство. А ти нямаш семейство... все още.

– Алилуя – добави Елинон.

Лесли влезе откъм кухнята, като сваляше престилката си.

– Току-що приготвих вечерята – обяви. – Госпожа Къртис се кани да сервира. – Къртис бе жената на Александър, която идваше да им помага три пъти седмично. – Всички ли сме тук?

– Каролайн още я няма – отвърна Елинон и пусна баща си.

– Странно – каза Лесли. – Вече е съвсем тъмно. Едва ли още играе тенис. Пък и нали знае в колко вечеряме.

– Сигурно се е отбила да изпие една сода например – обади се Странд. – Тъкмо имаме време за аперитива. Лесли, Елинон?

Той пристъпи към бюфета и отвори шкафа, където имаше бутилка уиски и бутилка шери.

– За мен нищо, благодаря – каза Елинон.

Не я беше виждал да пие друго освен чаша вино и се запита дали е същата въздържателка, когато вечеря с младежа,

който всичко споделя с нея, или го прави заради тях. „От всичко по малко“ – както сама току-що беше казала.

– Аз ще пия чаша шери – рече жена му.

Докато наливаше шери за жена си и уиски със сода за себе си, влезе Джими, изкъпан и ухаещ на сапун.

– Здравей, Елино – обърна се към сестра му. – Как е красавицата на семейството?

– Съсипва се от работа – отвърна Елино. – Боже мой, изглеждаш страхотно тази вечер!

– В твоя чест – каза Джими. – Когато удостояваш с присъствието си семейната трапеза, най-малкото, което мога да направя, е да се обръсна.

– Знаеш ли, че наистина си хубав, като се постегнеш – забеляза Елино. – Приличаш малко на корсикански бандит, пригответил се за литургия.

Джими се ухили.

– Имам си своите почитатели. Е, в умерени количества.

– Джими – обади се Странд, – ние с майка ти си наляхме да пийнем. Ти искаш ли нещичко?

Той поклати глава.

– Трябва да бъда във форма за Олимпиадата.

– За Олимпиадата ли? – изненада се сестра му. – Каква Олимпиада?

– През 1996 година – отвърна Джими и отново се ухили. – Очаквам да получа златен медал за най-готин.

– Залагам на теб, братко – каза Елино.

Двамата с Джими си съперничеха и тя не криеше неодобрението си от начина му на живот и от приятелите, които си избираше. Джими пък, макар да ценеше интелигентността на сестра си, на свой ред се отнасяше с презрение към това, че тя „пропилява“ живота си, като „се въргала“ в тъпото компютъризирано буржоазно легло. При редките му избухвания се чувстваше някакъв неоформен ляв уклон, който безпокоеше Странд с неговите последователни и прагматични възгледи за тяхното общество, но той не се опитваше да спори с момчето. Неизбежните болки на младостта, казваше си, когато Джими открито се оплакваше.

Знаеше, че децата му искрено се обичат, но понякога думите им ставаха твърде язвителни.

Той се изкашля шумно и вдигна чашата си:

– Да прием... въ... – и се обърна към Елинон – за Гърция!

Лесли ги погледна озадачено.

– Каква Гърция?

– По-късно ще ти обясня, майко – рече Елинон. – Така си говорим.

– Горката готвачка, всичко изпуска в кухнята. Всички клюки – добави Лесли и отпи от шерито. – Ако Каролайн не се появи след пет минути, ще трябва да седнем без нея. Тя спомена ли ти, че ще закъснее, като се видяхте, Алън?

– Не.

Скочът беше първото му питие за тази седмица и той задържа глътката в уста, за да му се наслади по-пълно, когато на вратата се позвъни.

– Сигурно е Каролайн – рече жена му, – но тя си има ключ...

Звънецът не спираше – оглушителен, постоянен вой.

– Боже господи! – възкликна Лесли. – Знае, че не сме глухи.

Джими хвърли бърз поглед към баща си. Странд забеляза уплашеното изражение на сина си и почувства, че то отразява неговото.

– Аз ще отворя – каза момчето и бързо излезе от трапезарията.

Странд остави чашата си и тръгна след него, като се стараеше да не показва безпокойството си. Джими тъкмо отваряше вратата, когато той излезе в коридора. Каролайн се препъна, залитна на прага и едва не падна. Крепеше някакъв мъж, чиято глава беше клюмнала на гърдите. И двамата бяха целите в кръв.

„Той е точно на твоята възраст“ – чу един глас или сега така му се струваше. Някакъв познат глас...

Джими се спусна и се опита да обгърне с ръце и сестра си, и мъжа, когото тя държеше, а Странд се втурна да му помага. Мъжът изохка.

– На мен нищо ми няма – каза задъхана Каролайн. – Него хванете. Кръвта е от него, не от мен.

Тя все още държеше ракетата за тенис в свободната си ръка. Пуловерът и джинсите, които беше облякла върху дрехите си за тенис, бяха изцапани. Пусна мъжа, щом баща ѝ го хвана през кръста. Мъжът беше едър и тежък, а на плешилото му теме бе цъфнала ужасна рана, виждаха се драскотини и по слепоочието и лявата буза. Коженото му яке беше разпорено на десетина места. Той се помъчи да повдигне глава и да се задържи прав.

– Нищо ми няма – измънка. – Моля ви, не се безпокойте, сър. Само ще поседна малко и... – Той отново се отпусна тежко в ръцете на Странд.

– Какво става тук? – Странд чу гласа на жена си зад гърба си. – О, божичко!

– Няма нищо сериозно, уважаема госпожо – смутолеви човекът и се опита да се усмихне. – Наистина нищо...

– Елинор – извика Лесли, – иди да се обадиш на доктор Принс и му кажи, че трябва веднага да дойде.

– Няма нужда, моля ви – обади се мъжът вече с по-ясен глас. С усилие успя да се изправи. – Моят лекар скоро ще се погрижи за мен. Не искам да безпокоя...

– Заведете го във всекидневната и го сложете да легне на кушетката – отсече тя. – Елинор, не стой така. Ти как си, Каролайн?

– Няма нищо страшно, майко – отвърна момичето. – Само съм се изцапала. Пусни ме, Джими. Нямам нужда от носилка. – В гласа ѝ прозвуча някаква нова остра и сърдита нотка, която Странд никога досега не беше чувал.